ГОЛОС
ТИЖНЕВИК

Львів 22 серпня 1937
Рік І. Ч. 32.

Передплата:
(в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., четвертрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. долар, річно 2 амер. долари, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС" Львів, Міцкевича ч. 11.

В столиці Осьмомисла й Шестикрильця

ШЛЯХОМ НА ЗВЕНИГОРОД В ГАЛИЧ.

Ще на обрії Високий Замок і майоріють стрункі вежі львівських церков — а там залізничий шлях повертає на південний схід. Перетинає колишній шлях із Перемишля на Звенигород, що ним в сиву давнину нашого минулого — ще в 1141. році, — може й у таку соняшну днину як сьогодні, проходив князь Володимирко із Перемишля із почотом своїм і дружиною до нової столиці княжої — Галича... Цю дату — 1141. рік — подають літописи і ще встановлюють, що три роки пізніше — в 1144. році — Галич був уже укріпленим городом.

Думки пойняті, заворожені минулим — й очі не постерігають ні залізничих станцій, що минають одна за одною й не полоняє їх краса пізнього літа в полі. В уяві стають бурхливі роки давноминулого, коли сливе не кожного року проходили галицькими шляхами дружини й полки руських князів, війська Угрів і Поляків, орди половецькі й татарські. Це ж в 1209. року — Роман із Звенигорода йшов „в Угри", а потому з Уграми рушив наступом на Галич. Тут під Звенигородом кипів у 1211. р. завзятий бій полків князя Данила і його союзників Угрів, Поляків із військами Ігоревичів і покликаних ними половців. І це звідсі після перемоги рушили воєнні сили Данилові на Галич, добувати йому княжий стілець великого Володимирка...

Але ось уже і сьогоднішній Галич. Мале містечко розкинене на відкритому березі Дністра. Невже ж це місце укріпленого не тільки людськими руками, але й природою княжого городу, що задля нього варто було переносити сюди княжу столицю аж із Перемишля? Невже це отой Галич — княже гніздо-твердиня, що об неї розбивалися нераз надаремне наступи і своїх і чужих володарів?!

ПО ДОРОЗІ ДО КРИЛОСУ.

І ви проходите майже байдуже через містечко, попри його церкви й руїни кам'яного Замку на високому обрії над містом.

З обриву в'юнкою змією в'ється горбами й лісом кам'яний шлях на Крилос, так, як вився може в давнину, коли проходили ним княжі війська, почоти й табори. І з півдня мабуть цим же шляхом тягнулися колись до княжого Галича валки із „удецькою сіллю". А було в тих валках — каже літописець — нераз й ок. 300 людей...

Ще трохи й минається ліс і зараз же за лісом праворуч од шляху — Крилос. Стежечка збігає по стрімких узбіччях глибокого яру в долину і звідтам знову ж правцює в гору через садки й огороди й вулички в село, заховане, й ніби бережене од шляху глибоким яром і лісом.

Ще кілька хвилин — і вже церква і коло неї місце розкопів Др. Ярослава Пастернака. Навколо високі вали свіжовикопаної землі. Навколо церкви, неначе на відпусті, багато людей із ближчих і дальших сіл, прогульковці із Рогатинщини й інших повітів. Приходять пішки, приїзджають фірами, роверами...

„ЯРОСЛАВА ВІДКРИВ ЯРОСЛАВ"

Якесь дивне, незбагнуте почуття огортає вас. Не сила отрястися від нього. Це ж ви на місці, де стояв колись величавий Собор Успення Пресвятої Богородиці в княжому Галичі. Собор, що його здвигнув, заполонений певно величчю і красою київської Софії князь Ярослав Осьмомисл. Собор, в якому він, як каже „Слово о полку Ігоревім", сидів на золотокованому престолі, управляючи волостями по Карпатські гори й Дунай, заступивши своїми залізними полками Уграм дорогу, замкнувши ворота Дунаю й одкривши ворота Києву, і в якому його — великого володаря земель руських — і поховано, як і поховано тут тіло Романа Галицького — Шестикрильця, що поляг під Завихостом...

З 1255. р. не стало й згадки в літописах про долю цього Собору. Здавалося не залишилося і каменя з нього. Шукали за ним надаремне на терені сьогоднішнього Галича, в цілій галицькій окрузі й у самому Крилосі. І втратили всяку надію знайти хочби й слід його.

Але бувають люди, що не дають за виграну. Що завжди й усюди навіть проти надії шукають і знаходять. Їх завзяття перемагає всі перешкоди, усі сумніви й недовіру і вони видирають землі таємниці і скарби минулого. До тих людей належить мабуть і Др. Ярослав Пастернак — український археолог й історик. Майже на цьому ж самому місці — де багато разів шукали вже інші і нічого не знаходили — він шукав далі і знайшов. Відкрив те, чого ніхто вже не сподівався знайти — фундаменти Собору князя Ярослава Осьмомисла, а з тим повелося йому встановити безсумнівно уже місце, де стояв колись Галич — столиця княжої України в усій своїй пишноті і славі. Може й пощастило трохи йому, або як це він висловлює: що так було вже видай призначено, щоб „Ярослава одкрив Ярослав"...

Але й ось він сам — поміж групою чужинців, що приїхали оглянути розкопи. Вітає вже звідти рукою і через кілька хвилин ви вже його гостем і під його керівництвом. Ввічливо й охітно опроваджує, пояснює все, про що запитаєте. І завжди навколо нього люди гуртом. І так і слідно, як люблять його робітники-селяни, що працюють при розкопах.

СОБОР — ТВЕРДИНЯ.

Найперше проводить навколо відкопаних фундаментів Собору. Заховалися вони в цілій своїй суворій могутності: 2.20 метра широкі і 2.80 м. ідуть у глибину. На цих основах — решти міцних мурів двометрової грубости, заховані найкраще під збудованою пізніше з матеріялу зруйнованого Собору каплицею. Своєю силою й могутністю свідчать про те, що Собор був водночас і твердинею — прибіжищем в час грози й небезпеки. Це ж до цього Собору на „комари (луки) церковні" в 1221. р. схоронився перед переможним Мстиславом і Данилом ставленник Угрів в Галичі, коронований навіть папою Інокентієм в 1214. р. на короля, Коломан „съ женою, двором҃ъ и съ оудалыми воинами". Це в 1241. р. підчас наїзду татарських орд Батия вона була сповнена трупами і спалена. На його ж „комарах церковних" відборонявся в 1255. р. Ізяслав Володимирович із Чернигівських князів перед наступом Романа, сина Данила цілих три дні.

Цілий собор мав вигляд великого квадрату ($32^1/_2 \times 32^1/_2$ метрів), три абсиди і п'ять нав. Своєю величиною і мабуть красою дорівнював тільки одній київській Софії — найвеличавішій із тогочасних церков Европи. Досьогочасні розкопи в Крилосі — Галичі дали вже багато уламків фресок, колон, олив'яної покрівлі, дзвонів — з яких і ще нових, які напевно будуть в ще нерозкопаній середині Собору, можна буде встановити і його внутрішню красу.

НАД КНЯЖИМ САРКОФАГОМ.

З черги переходимо, до княжого саркофагу, що його відкрив Др. Пастернак недалеко того місця, де почав свої розкопи. Зроблений з одного кам'яного бльоку зовсім подібний до княжих саркофагів, що заховалися в Києві. Віко саркофагу тяжке, дашковате, тільки без зверхніх покрас і різьблень. Це тому, що саркофаг був закопаний під долівкою Собору, зараз таки при вході в т. зв. бабинці. З усіх подробиць видно, що це був саркофаг світської знатної людини, дуже правдоподібно місце останнього спочинку князя Ярослава Осьмомисла. Це він казав себе мабуть за прадавнім звичаєм для покути тут поховати, щоб люди по ньому топтали. Може хотів тим відпокутувати свої гріхи, свою любов до вродливої й енергічної Настуні з Чагрова, що її спалили живцем галицькі бояри, щоб не зводила з ума великого князя. Згадує ж бо й літопис іпатієвський, що вмираючи князь Ярослав „повелі роздавати імініе своє монастирем і нищим, і тако даваша по всему Галичу по три дні, і не могоша роздати".

В саркофазі заховалися кості мужчини в старшому віці. Мабуть ограблені підчас нападу якогось, бо ніяких покрас ні цінностей не було коло них, а й самі вони порозкидувані були, не лежали вже за звичаєм прадавнім, обличчям до Сходу.

Довго можна стояти на цьому місці, багато дум снувати — над саркофагом великого князя, що його Осьмомислом прозвали для його мудрости й могутности, що найдовше з усіх галицьких князів володів над руськими волостями, що слав свої полки на допомогу й далекому Києву, проти Половців...

Скільки ж трагізму глибокого в коротких записах літописів про його життя й чини. Про дружину його княгиню Ольгу й сина їх Володимира. І про любку Настуню, що через неї збунтувалися в 1172. р. про-

Із числом 29—30. розіслали ми розрахункові перекази. Просимо їх не марнувати й висилати ними негайно залеглу передплату й належності за кольпортажу.

Даром — нікому „Голосу" висилати не можемо й й не будемо. Усім, що не вирівняють своїх належностей за одержуваний часопис, здержимо висилку „ГОЛОСУ" уже з днем 1. вересня ц. р.

ти Осьмомисла галицькі бояри, заволоділа бо вона князем була й добула багато впливу на державні справи... Консервативні, як сьогоднішні державні мужі Англії супроти Едварда VIII., бояри підняли бунт проти князя, повбивали Чагрових, князя, Настуню і їх сина Олега йми-ли і потому, як пише літописець, розклали вогонь — Настуню спалили, сина Олега в темницю кинули, а самого ж князя привели до хреста, щоб жив з княгинею „по правді“. І ще ж кажуть, що навіть примусили старого князя дивитися на те, як горіла Настуня на кострищі...

Що діялося в душі великого князя — літописи не подають. Проте ж мабуть не зламала його ця подія. Володів ще багато років і в заповіті своєму таки Олегові, синові Настуні, передав у володіння Галич.

Тіло ж Ярослава Осьмомисла по смерти його, як подає лаврентієвський літопис положили в церкві Успенія Пресвятої Богородиці дня другого листопада 1187. року. Сімсотп'ятьдесять років тому!...

„А РУСЬКА ДІВЧИНА МЕНЕ НЕ ХОЧЕ!“

Зараз же за саркофаґом в зітлілій дерев'яній домовині викопано підчас розкопів кістяк молодої дівчини років 18—20.

На черепі заховалося щирим золотом ткане візантійського виробу чільце. Біля голови дівчини знайдено уламки скляної посудини, теж мабуть спровадженої з Візантії, з якою торговельні зв'язки вдержував княжий Галич через Київ.

— Хто це міг бути? — питаєте.
— Дівчина знатного роду, напевне якась князівна, може й донька Ярослава Осьмомисла — відповідає Др. Пастернак. Може й та саме руська князівна, що про її руку старалися чужинні князі, що про гордість її і красу співав один з них — князь варязький у своїй відомій пісні-поемі, про вродливу князівну, дівчину з руської країни, яка не хотіла руки оддати хороброму чужинцеві-князеві, хоч і його з далекої півночі привела до неї слава про її красу...

В УСІЙ СВОЇЙ ПИШНОТІ Й ВЕЛИЧІ.

І якось так — у зустрічі з усім отим, під гарячим сонцем серпня, заворожені величчю й леґендою минулого — ви починаєте поринати в якийсь невідомий, таємний світ і все оте дійсне, оте, що залишили ви за собою, здається вам таким дрібним і чужим, і... далеким.

Перед вашими очима встає в усій своїй пишноті й величі краса княжої столиці. Собор-твердиня, що знімався високо над Галичем і Дністром. Базар і пристань, де кипіло життя. Княжий двір, що стояв осьтут же на ще й сьогодні так званому „Золотому Тоці“ і, що в ньому за Ярослава й Романа захист і гостину знаходили родичі візантійських царів, і, до якого за Романа й Данила йшли посли із королівською короною з Риму. А ось там за давніми ровами й валами й „Галичина могила“, що на неї виводили князів свої бояри. Це на тую могилу в 1210. р. вивів один боярин князя Мстислава із Пересопниці, що намагався надеремне засісти в Галичі, й „потішав“ його словами: „Княже, уже ти на Галичині могилі посидів, ото ж і князював ти в Галичі“... А ген там під лісом „Прокилеїв сад“ — місце колишнього монастиря Пророка Іллі.

Але все те ще майже криє земля, добра мати-земля, що заховала й заховує нам ще багато скарбів. І наче той сліпий інвалід, що прийшов сюди до Крилосу — Галича з одного із дооколишніх сіл і полапки обслідовував і мури собору і долівку його і саркофаґ княжий і просив Бога відкрити йому очі, так хотіли б ви читати в недовідомій таємній книзі нашої слави — Минулого. А воно багате ще на скарби й несподіванки і таємниці. І шукають їх може й тому й чужинці. Над Німаном Йодковскі відкриває Городно, що — кажуть — столицею варяжської держави Ґардаріке має бути. В княжому городі руському Пересопниці копає Лімановскі й він же збірається їхати до Болгарії порівнювати з Городном Переяслав, куди Святослав колись хотів столицю свою із Києва переносити... А скільки ще можна і треба шукати і в Крилосі самому і по всіх землях наших!

Але години йдуть. І прощатися вже треба, відходити. Вже бо далеко з-полудня. Хилиться сонце до заходу й золотить і верхів'я дерев, і каміння і княжий саркофаґ. Колись перед століттями заходило так сонце княжого Галича. Затьмарювали велич його нові столиці — Холм і Львів.

КНЯЗІВНА Й ІНҐЕГЕРДА.

Ще золотом отого західнього сонця спливають срібні хвилі Дністра, ще купаються в ньому наддністрянські ліси і долини і горби. Але Крилос — Галич уже за нами. Мчиться поїзд Даниловим шляхом на північ...

І знечев'я в уяві стає постать князівни, що її поховано в Галичі в золототканому чільці. Руської дівчини, що нормандця не схотіла. А за нею в сизій імлі дев'ятьсотліття й королева Інґегерда, що по неї до Упсалі в батьківщину норманів приходили з Києва свати київського князя Ярослава. І не дав її батько Олафові норвежському хоч й обрученою була давно з ним. Ярославові дав Інґегерду і вже в 1018. чи 1020. році була вона його княгинею — і , як пише, згадуваний уже М. Лімановскі два роки вистачили, щоб „Ярослава свойого порвала до велетенського турніру“. „В 1022. р. — бо — рушив Ярослав на Берестя“. — „Чи не почуваєте — запитує він, — що ця дата вагітна своїми наслідками і що збіжжя з Червенських городів уже цього року 1022. пливло над балтійське море, до шпихлірів норманів?“ Це ж така була вже тоді політика союзу Києва і володарів норманської півночі...

За вікном вагону — темна ніч. Минають ліси й поля. Дощ б'є великими краплями в лице.

— Князівно в золототканому чільці, хто це так полонив твоє серце, що не хотіла ти прийняти князя із далекої півночі? — хотілося б її запитати. — На кого ти чекала? На руського князя хороброго, чи на царевича з Візантії, що може од нього в дарі привезли тобі посли і твоє чільце, щирим золотом ткане? Чому дрібною рукою порвала ти нитки союзу, що їх розсновувала між Упсалею й Києвом Інґегерда? Порвала так, що аж великому Богданові довелося їх нав'язувати знову й аж Мазепі встановляти союз із північним володарем, що його колись започатковував за спонукою Інґегерди Ярослав Мудрий своїм мечем?!

Але ні відповіді ні навіть гомону ніякого не подає ніч. Тільки час-до-часу лискавка прорізує темряву. Тільки ось уже над Львовом загаряються вогні...

Б. Кравців.

Культ Мазепи на СУЗ

„Вісті“ з 3. 8. занепокоєні посиленням масових відвідин колгоспників, робітників й інших екскурсантів“ міста Батурина. „Як відомо — пишуть „Вісті“ — Батурин широко відомий своїми видатними історичними пам'ятниками. В містечку є будинок Кочубея. Тут збері́гся „дуб Марії“, біля якого дочка Кочубея Марія зустрічалася з Мазепою. Поруч з будинком Кочубея стоїть фортеця Мазепи з численними підземними ходами. Тут же в Батурині є палац Розумовського, який до недавнього часу був оточений липовим гаєм і різними службовими приміщеннями. До цих історичних пам'яток, про які багато говориться в народі, щодня ідуть десятки екскурсантів“. „Вісті“ слушно занепокоєні тим масовим явищем, бо ануж пригадають собі екскурсанти славні бої Мазепи і його полковників з Москвою за Українську Державу — і готові піти слідами Мазепи!

Ці самі „Вісті“ (8. 8.) тривожаться теж, що довколишні селяни виказують надзвичайне зацікавлення „Шведською могилою під Полтавою, де стоять цінні історичні пам'ятки“. Згадуючи про те „Вісті“ пишуть дослівно таке, нічого незгадуючи про Мазепу й українське козацтво: „Як відомо, ця могила виникла в наслідок великого бою що відбувся між шведським військом та військом Петра І“. Московська шмата, що видається для баламучення українців українською мовою, ані словечком не згадала про те, чому то українське селянство так зацікавилося історичними пам'ятками Мазепиної доби. Напевно не тому, „що там відбувся бій між шведським військом та військом Потра І.“, але тому, що тут український гетьман Іван Мазепа, боровся з Москвою!

Розкопи і знахідки

В Одесі провадить академія наук палеонтологічні розкопки, яких висліди уже дають змогу заповнити прогалини в історії фавни України та Европи за час між кінцем третичного і початком четвертичного періоду. Серед унікальних екземплярів останків тварин є останки мастодонтів, шаблезубих тигрів, бобрів, різних гризунів, що збагачують світову колекцію. Тепер ці розкопи „з браку фінансів“ припинили. („Вісті“ — 4 8.).

В одній з печер київської Печерської Лаври поблизу труни Нестора Літописця знайшли велику кількість стародавних монет. Серед них рідкі срібні та мідяні монети початку XVII сторіччя. Крім монет знайшли на цьому місці рештки посуди, фраґменти кераміки, вкриті мистецьким розписом і українським орнаментом. („Вісті“ — 3. серпня).

ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ ЦВИНТАРИЩЕ

В Молотові (Бібреччина) робітники, копаючи землю натрапили на якісь гроби з кістяками, що розсипалися в порох. По способі ховання, устійнено, що це передісторичні гроби.

ІЗ ПОЖОВКЛИХ СТОРІНОК

„ДНЕВНИК“ ВОЛОДИМИРА НАВРОЦЬКОГО в журн. „ЖИТЄ І СЛОВО“, Львів, 1894, кн. VI. ст. 340—346. (Запне із дати 2. лютого 1870.).

СТАРШІ Й МОЛОДЬ.

„Що за причина, що наші старші так, якби заприсяглися, щоб роздерти силоміць інтеліґенцію руську на два непоєднані табори? Що тому за причина?

Автократизм! Автократизм вигнаний з Відня пішов на провінцію, межи шляхту польську і так звану інтеліґенцію руську, а виявляється він в тім, що ті господинове (пани) старої абсолютнетичної школи не можуть терпіти в нижчих від себе іншої думки (мніня) окрім своєї; хотять, щоб всі молодші від них узнавали їх за своїх неомильних проводирів, котрим виннося сліпе послушенство. Автократ знає супроти нижчого тільки свою волю, тільки свій розум; всяка свобода мисли і слова у них гріх смертельний, бо підкопує їх повагу. Але за те, щоб ви бачили їх супроти вищих від себе, як вони плащаться і поневіряють свою і нашого народу гідність“.

ПАНИ, ЩО БОЯТЬСЯ ЖИТТЯ.

А коб ви виділи (їх, отих господинів — р.) вдома? Тут кожний з них сам хоче бути папою неомильним... І жаден з них як справдешній (істий) папа, не може терпіти іншої думки, як свою, бо то люди старого кову... вони не розуміють нинішнього часу. Вони мусять тікати від молоді, як від чуми. Бо молодь внесла б між них свіжого духа, життя, а вони життя бояться... Бо молодь всюди хотіла б сказати своє слово, а на це їх автократитська жилка позволити на може. І вони для того кричать: „молодики“, сміються з гімназистів, украіноманів, недозрілих і т. д....

ЯК В ІНШИХ НАРОДІВ?

Чи так діється між просвіченими народами? Всюди, де народи відживають, там молодь дає перший похоп до цього, там молодь поважають, бо від молоді тільки можна надіятися будуччини, бо ніхто не може сподіватися від старих людий, що зросли під давніми поняттями, якоїсь нової ідеї. Дивіться на Німців! Хто підняв нарід німецький в час найстрашнішого тероризму першого Наполеона? Німецька молодь. Хто в Росії дав перший силу ліберальній партії, яка знесла кріпацтво? — молодь... Дивіться на Сербію! Там гімназисти зав'язують явні літературні товариства і ніхто там не сміється з недосвідченої (неопитної) молоді, яка до таких великих річей береться.

А В НАС?

Бо ніде в просвіченім світі не цінять так низько молодь, як в нас. Бо вона сама собі винна. Бо не виступить солідарно як новий і найважніший елемент в народі проти зацофання, проти автократизму. Де там! Бувають між нею такі дуже розумні, що помагають нашим панам кпити з недозрілости наших „молодиків. А тимчасом, коли б помірив їх з нами, хто знає по чиїй стороні показалася би недозрілість. Показалося б, що коли вони від чотирьох літ найменше чотири рази змінили свої переконання і своїх панів, ми від 10 літ маємо завжди однакові цілі. І для того то,... що вони бояться того порівняння, щоб їх папська неомильність на тому не потерпіла, хотіли б вони позбутися нас... Певно, що їм аж тоді розв'язалися б руки — панувати, як неомильні авторитети. А коли спитається хто з боку: хто ж вони, ті авторитети? Чи вони такі вже дуже розумні, що тільки свою думку і свої діла уважають за найрозумніші? Чи такі патріоти, що всіх, що важаться мати про все своє переконання, уважають за зрадників народу?...“ (стор. 344—345).

Виділ Філії Т-ва Охорони Могил у Сколім

повідомляє, що

СВЯТО НА МАКІВЦІ

відбудеться невідклично

в неділю 22. серпня ц. р.

з такою програмою:

В год. 10.30 відправиться Служба Божа з проповіддю, по Службі Божій панахида за поляглих на Маківці Українських Січових Стрільців.

Виділ закликає українське громадянство взяти зорганізовано численну участь у святі на Маківці.

Ідея і її визнавці

„Як побачите в бою, що паде мій кінь і моя хоругов — піднесіть перше їх, а потім щойно мене“.

Слова вириті на цоколі пам'ятника Карлові V. на подвір'ю Альказару.

ВАГА ВЗАЄМОВІДНОШЕННЯ МІЖ ІДЕЄЮ І ЇЇ ВИЗНАВЦЯМИ.

У житті кожної великої ідеї — її народинах, зростанні чи здійснюванні, — має завжди першорядне значення питання взаємовідношення між тією ідеєю і її визнавцями.

І чим більша якась ідея своєю вагою для людського життя, чим глибший і ширший її засяг, тим теж важнішою є справа цього взаємовідношення.

Величезного і вирішного значення є це взаємовідношення ідеї і визнавців передусім у процесі розвитку і здійснювання кожної великої національної ідеї. Велика бо національна ідея простягається і захоплює своїм засягом та своєю питомою вагою життя багатьох людей, життя багатьох людських поколінь, життя народу — нації. Що більше! Часто така ідея має свій означений, в кожному окремому випадку менший чи більший, вплив на життя багатьох народів.

З'ЇДАЧІ І ТВОРЦІ ЖИТТЯ.

Життя творить людей і люди творять життя... Творять його різно. Одні — **улягаючи** витвореній життям дійсности, піддаються цій дійсності, пристосовуються до неї. Другі — **виходячи** з існуючої дійсности, змагаються з цією дійсностю, різьблять її. Ті перші — то радше і властиво споживачі, з'їдачі життя. Ці другі — це його властиві і дійсні творці.

Перші — пливуть за течією і ходять утоптаними стежками.

Другі — люблять і вміють теж плисти проти течії. Вони мають відвагу ставати лицем проти бурі. Вони люблять кидати і приймати визов на бій! Люблять рискувати, визначуючи і прокладаючи нові стежки та шляхи по знаних і незнаних, небезпечних і зрадливих просторах. Вони знають радість руйнування і будування, радість нищення і творення життя, радість безупинного поготівля і сторожкости, безустанного походу і погоні. Кудою і за чим? — Все вперед! — за зовом пристрасти вояка і творця, за владним покликом великої ідеї.

ІДЕЯ, ЩО ОПРОМІНЮЄ.

Життя бо творців життя завжди опромінює й очолює якась велика пристрасть та ідея. Творці життя завжди є визнавцями якоїсь геройчної віри, релігії, ідеології, світогляду, з яким згоджується — гармонізує їх світовідчування і світорозуміння.

Людина жиє на світі і дивиться на світ. Кожна отже має якийсь погляд на світ, якийсь **світогляд**. Впарі із духовим і фізичним розвитком людини розвивається також та кристалізується її світогляд. На означеному рівні всесторонього розвитку людини оце скристалізування її погляду на світ проявляється звичайно в тому, що вона стає визнавцем якоїсь вже існуючої релігії чи ідеології. (І лише винятково ті дуже нечисленні одиниці творять нові релігії чи ідеології).

ДОБА ВІР, БОРОТЬБА ІДЕОЛОГІЙ

І саме наш час, доба в якій живемо, є добою вір, є часом боротьби різних ідеологій, що намагаються заволодіти душами й тілами мільйонів та різьбити життя на свій образ і подобу.

І якраз у наш час такою ідеологією, яка щораз вище підносить свій гордий і побідний прапор понад цілим широким світом, — є ідеологія новітнього націоналізму.

ЩО ТАКЕ ІДЕОЛОГІЯ?

Що ж таке ідеологія?

Ідеологія — це уклад засад (система принципів) і цінностей, що встановляють відношення людини до світу існуючого в дійсності й існуючого потенціяльно в ідеї чи в ідеалі. Ідеологія каже нам, як маємо відчувати й розуміти світ і життя, що існує довкруги нас та які ідеї й ідеали маємо визнавати, які цінності цінити, якого світу, якого життя бажати і як до його здійснення змагати. Ідеологія — це вповні скристалізований всеобіймаючий світогляд людини, це її віра, її релігія.

ІДЕОЛОГІЯ НАЦІОНАЛІЗМУ.

Кожна ідеологія має у своїй основі якусь одну, з-поміж усіх інших найбільшу, ідею, що замикає в собі цілу суть тієї ідеології.

І так, наприклад, ідеологія націоналізму має в своїй основі ідею нації, як найвищого діючого у світі чинника, „живого закону світа“ — по вислову великого італійського революціонера — патріота Джузеппе Маццініі. Націоналістична ідеологія розуміє життя людства як одвічне і довічне змагання націй поміж собою за силу, розріст і могутність.

ІДЕОЛОГІЯ, ПРОГРАМА, ТАКТИКА.

Ідеологія накреслює перед людьми далеку, найвищу й остаточну Мету, до якої каже їм змагати. Ідеологія змальовує у загальному й засадничому окресленні образ світу і життя, за встановлення, за здійснювання якого каже їм боротися.

Цей загальний і засадничий образ ніколи не перестарюється. Іншими словами: він є завжди актуальний, повсякчасно свіжий на протязі багатьох століть і тисячоліть людського життя. Він є **вічний**.

Знову ж **програма**, що випливає з ідеології, замикає в собі цілий ряд наявних (конкретних) засад та вимог, які вже вповні і цілком виразно окреслюють, чого хочуть визнавці означеної ідеології в означеному часі і місці.

З програмою є тісно й нерозривно зв'язана **тактика**, цебто способи і засоби діяння для здійснювання програми, а в дальшому і тим самим ідеології.

Ідеологія, програма, тактика! Вічна й найвища Ціль узмістовлена й усоблена у Великій Ідеї, існуючий і бажаний образ життя в окресленому часі та місці, і ясний шлях — збудований із ясних вимог. Цей шлях веде непомильно до встановлення бажаної життєвої дійсности та безупинно наближує до далекого ідеалу, що ясним полум'яним дороговказом горить почерез простори і темряву віків.

КАМЕНИСТИЙ ШЛЯХ ДО ІДЕЇ.

Шлях до здійснювання Ідеї ясний, але далекий, твердий і каменистий.

Особливо тяжкий цей шлях до здійснювання великої національної ідеї і це передусім на тому ступені її розвитку і на тому етапі, на якому ця ідея означена як **національна визвольна ідея.**

І ті, що ступають на цей шлях, мусять собі все це ясно і твердо усвідомити. Вони мусять горіти отим непереможним бажанням йти і дійти до задуманої і прагненої цілі, мусять мати відвагу стануть оке в око всім перешкодам і загрозам, мусять мати волю і силу їх побороти. Для них, врешті, мусить бути тільки одне страшне: не страшно впасти знеможеному чи побореному на якомусь там етапі на шляху боротьби за дорогу Ідею, а тільки страшно зневіритись й у своїй огірченій та безсилій зневірі оплювувати та опоганювати свою недавно Найвищу Надію.

МАЄСТАТ ІДЕЇ.

І тому великий німець Ф. Ніцше кличе: **Бережи свою найвищу надію!**

І тому першим і найважнішим обов'язком кожного визнавця Великої Ідеї є завжди покірно схиляти своє чоло перед її Маєстатом і не взивати її Імени надармо. А при цьому повсякчасно твердо пам'ятати, що тільки ділами нашого життя, гідними ідеї, що в неї віримо, засвідчуємо їй нашу вірність. Бо без діл всяка віра є мертва, а свідомі діла визнавця суперечні з його вірою кричать завжди про те, що це визнавання нещире, що воно є облуда і лож!

Люди грішать, падають, помиляються, встають, знову падають і знову підіймаються на свому життєвому шляху. Але Велика Ідея мусить завжди стояти високо на своїх вершинах — понад зневіри, заламання, вольні і невольні помилки і гріхи людей.

ВІЧНІСТЬ ВЕЛИКОЇ ІДЕЇ.

Бо люди живуть і переминають, велика ж ідея є вічна. Вона із своїх висот палає почерез віки як вогнистий дороговказ. Вона гукає крізь століття як безустанний поклик і визов! І скорше чи пізніше цей визов паде на геройські душі, що дорослі до нього. І скорше чи пізніше тріюмфує невмируща во віки Велика Ідея.

Майже чотириста років тому один із найбільших еспанських володарів — король Карло V., що то за його панування величезна еспанська імперія, в якій „не заходило сонце“, дійшла вершка своєї могутности, кинув своїй нації безсмертний приказ-заповіт: **„Як побачите в бою, що паде мій кінь і моя хоругов — піднесіть перше їх, а потім щойно мене“.**

Чотири віки проминуло й еспанська нація, якраз у наші великі дні, здивувала і полонила світ прекрасним та безсмертним вицвітом свого геройського духа: Альказаром! Тим самим Альказаром, на подвір'ю якого стоїть пам'ятник Карла V., а на цоколі цього пам'ятника вириті його прекрасні безсмертні слова.

Ці слова сьогодні, по віках, зродили безсмертних оборонців Альказару, в промові до яких вождь відродженої Еспанії ген. Франко назвав їх „надією і потіхою Еспанії“, що „збудували нову Еспанію та поклали підвалини під нову імперію“ еспанської нації.

Ото ж віра у велику національну ідею і всеціло віддана служба цій ідеї поодиноких людей і поколінь творить на протязі століть незнищимий капітал геройства і посвяти, творить **геройчну традицію** нації, запоруку її безсмертности.

В одній із своїх „варварських од“ великий італійський поет Дж. Кардуччі прекрасно підхоплює це, звеличуючи одного із найбільших героїв Італії Йосифа Ґарібальді. Він каже, що Ґарібальді „зродився з історії“, **„з громадянської традиції Італії“** виросла „ця тверда лігурійська відвага“. Ця відвага „спирається на чесність“, вона **„задивлена в висоти і з ідеалу бере своє горіння“.** Його „Львине серце“, що „якоюсь таємною дрожжю... дихає проти варварів і тиранів“, відбивається в красі його Батьківщини та безупинно кружляє „біля **могил** і мармурових **пам'ятників героїв**“.

„Земля і мерці“ — на цій підставі спираються підвалини націоналістичної ідеології.

Могили героїв — це джерело, звідки нація черпає все нові й нові сили до життя. Бо це могили тих, що їх життя пропало у пламенному горінню до Великої Ідеї, яка здійснюється в безсмертних чинах своїх визнавців.

Д. Штикало.

ВИРІЗКИ

„ЗЛИДНІ, ЧИ ЗВИЧАЙНА ЛЕГКОВІРНІСТЬ?“

Зприводу великого зросту еміґрації наших селян з Волині пише „Наш Прапор“ з 13. серпня ц. р.

„Ставлю собі питання: що спонукує наших селян з Волині так масово еміґрувати? Нужда, недостатки? Голод землі, чи що інше? Є, безумовно, в причинах еміґрації всього потрохи, навіть причин чисто політичної натури. І нужда блукає волинськими селами, й голод землі відчувається на кожному кроці, одначе найважніщим спричинником еміґрації нашого селянства, є звичайна собі легковірність, байдужість, охота поліпшити своє життя, не вкладаючи в нього більшої турботи, невитрачаючи енерґії, отак собі: кум Петро поїхав — живе, а чому я не житиму?.... Ті, що еміґрують, не здають собі справи із свойого вчинку й взагалі не відчувають потреби над цим призадуматися. Бо, коли б хто з еміґрантів глибше подумав про шкідливість масової еміґрації, то напевно не поїхав би, а ще й другого відмовив би. Коли б хоч один з еміґрантів узяв до рук олівця й обрахував „калькуляцію“ еміґрації, то він зжахнувся б себе й свого нерозумного вчинку, покидати рідну землю. Не берімо справи з загально-українського погляду, а з погляду звичайної життєвої конечности: щоб прожити чоловікові, треба мати якісь основи до того прожитку. Тією основою в кожного нашого селянина, є земля. Щоб виживити свою сім'ю, — скажемо з 5 душ — однією чи двома десятинками, не потягнеш. Як не крутитимеш, а нужда не омине. Але запитаймо: а чи ті самі дві десятинки виживлять у далекій Арґентині чи Параґваю? Більше чим певно, що ні, бо вся вартість тієї землі, піде на дуже коштовну подорож. Сьогодні треба платити за одну корабельну карту від 750 зл. вгору за одну дорослу людину. Підприємчивий чоловік починає інтерес з куди меншою сумою, а наші люди без надуми віддають свою кирвавицю в чужі руки, на коштовну, безглузду подорож“...

„Не нужда причиною еміґрації, бо еміґрують переважно такі, що й на рідній землі мають змогу прожити; еміґрують якраз не десятинники, а кількадесятинники, ті, що продавши свою землю, мають кілька тисяч капіталу. Цей капітал намарно витрачується на подорож і він пропадає безповоротно. Три частині селянської кервавиці лишається в корабельних підприємствах, а лише одна частина йде на еміґрацію. За ті пропавші три частині можна створити безліч підприємств, а навіть більше, — можна побудувати цілі фабрики. Бо порахуйте кошти подорожі за півтори тисячки осіб до Арґентини чи Параґваю, виданих протягом пів року. Сума разом творить цифру, що жах охоплює!“

КУЛЬТУРНА ХРОНІКА

ЧИСТКА НА ЛІТЕРАТУРНОМУ ФРОНТІ.

„Вісті“ з 30 липня повідомляють, що в „Літературній газеті“ з 29. 7. поміщено вірш В. Сосюри „Вони не пройдуть“, якого останні стрічки „обурливо перекручують зміст вірша, роблять його ворожим“. „Нема жадного сумніву — пишуть „Вісті“ — що там є ворожа рука“.

Той самий часопис в числі з 3. 7. повідомляє, що комсомольська організація „спілки пролетарських письменників України“ відбула 1. серпня збори, на яких „обговорювали питання про поета Л. Первомайського.

„Первомайський — пишуть — протягом багатьох років тримав тісний зв'язок з викритим тепер ворогом народу і чимало своїх віршів писав за його порадами. В 1934. р. Первомайський підніс радянському читачеві явно ворожу поему „Маузер Финогена Борового. Цю „поему“ він перевидав і в 1937 році. В ряді віршів Первомайський езоповою мовою висловлює ворожі думки.

Вислідом цеї „дискусії“ було виключення Первомайського з лав комсомолу. Це виключення — це донос для ҐПУ

„Ворог народу“, в тісному зв'язку з яким обвинувачують Первомайського — це вожака комсомолу — С. І. Андреєв.

ЗІРВАЛИ ДРУК ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ.

Харківська філія шкільного видавництва „Радянська школа“ підготовила досі випуск 40 підручників на всіх 51. Треба зазначити, що до 1. вересня мається видрукувати 11 підручників в 2 мільйонах примірників. Якість друку дуже погана. В підручнику Терехова з географії „чиясь ворожа рука припустила контрреволюційні вихватки“, а в читанці Копиленка для 2 кляси „з тиражем 250 тисяч примірників, довелося вирізати шість сторінок“ зприводу контрреволюційного змісту. Всюди контрреволюція! („Вісті“ — 5. 8.).

З НОВИХ ВИДАНЬ.

Володислав Ковальчук: „ІНСЦЕНІЗАЦІЇ ВИБРАНИХ ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА“. — Видання Т-ва „Просвіта“.

Т-во „Просвіта“ поклавши собі ціллю спопуляризувати творчість велетнів нашо їлітератури випустила оце інсценізації вибраних творів Ів. Франка. Це вже друга цього роду книжка, по інсценізації вибраних творів Т. Шевченка. Подібні інсценізації це велика поміч передовсім аматорським гурткам, де режісери, люди часто доброї волі, за недостачею відповідних вказівок іноді з дуже гарного драматичного твору роблять карикатуру. Інсценізації виведені так, що не конечним є держатися сліпо вказівок, а можна й провести так, як вимагають цього умовини. На зміст інсценізацій склалися: „Ідилля“, „Галаган“, „Піду я в поле“, „Догорять поліна“, „Великдень після скасування панщини“, „Мойсей“, „Каменярі“, „Іван Вишенський“.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ“ на 1938 рік.

Календар має понад 250 сторін друку і коштує тільки 1 зл. 20 гр. Читальні, кооперативи та всі інші установи і свідомі громадяни подбають, щоб цей календар знайшовся в руках кожного українця, бо „Просвіта“ на це заслуговує. Питайте за ювілейним календарем „Просвіти“ по всіх книгарнях, Філіях і Читальнях „Просвіти“, кооперативах і в мужів довіря „Просвіти“. Зголошуйтеся на продавців календаря за відповідною винагородою. Кожний покупець знайде в календарі ще й осінній на 1937 рік, як безплатний додаток.

З життя і преси

Могікани, овечки і жидівська сім'я

„Презріння“ чи маневр?

Є собі така група підтоптаних уже діячів і політиків, тобто „могіканів“, що гуртуються під стягом „ясновельможного пана гетьмана“ — ген. Скоропадського і творять його прибічну „Гетьманську Управу“. Це так ніби кабінет міністрів. Дорадчу чи пак ролю парляменту при особі „ясновельможного“ і його кабінету сповняє „рада присяжних“ Українського Союзу Хліборобів-Державників. Не зважаючи на свою недолугість члени тієї „Управи“ й „ради присяжних“ намагалися вести по різних европейських центрах „високу політику“: брали участь в балях московської аристократії, компромітувалися в міжнародніх передпокоях усякими темними аферами Коростовців , любили, як п. Скоропис-Йолтуховський „пописуватися“ своєю „полемікою“ — тобто лайками і брехнею проти всього, що національне здорове. В краю знайшли собі ясна річ відданих „союзників“ в таборі т. зв. ФНЄ, що уділило й уділює усяким панам Скорописам своїх шпальт для „попису“.

Але ось ні з сього ні з того з'явився в пресі комунікат „Ради присяжних“ згаданого „Союзу“, яким вона „повідомляє українське громадянство“ про своє... розв'язання. Тому, мовляв, що „УСХД в теперішніх обставинах (?! — р.) не може по совісти (?! — р.) — виконувати добровільно (? — р.) прийнятих на себе обов'язків супроти рідної Української Землі та Української Держави“. Підписали отой комунікат такі „могікани“, як Мельник, Скоропис-Йолтуховський, Сідлецький, Монтрезор і Томашевський.

Саморозв'язання проводу УСХД чи пак парляменту „його ясновельможности“ викликало в пресі багато коментарів і здогадів. Кажуть, що це доказ розкладу групки політичних авантюрників, що ніколи не мали ніякоог зв'язку із українським життям й взагалі українством, що причиною цієї самоліквідації був розлам між радою й „гетьманом“ і т. д. Все це може й правда, але нам здається, що це тільки маневр деяких могіканів для того, щоб здобути більше свободи рухів для дальших витівок й афер на міжнародніх ринках. „Ясновельможному“ і його „Скорописам“ мабуть зручніше буде діяти без... парляменту. Бо, кажуть, вони захворіли вже на диктаторську манію. Гітлера й Мусоліні і Сталіна наслідувати хочуть.

Не барани, а таки овечки!

Але є ще такі групи, що їм уже давно пора „саморозв'язатися“, тобто піти на смітник історії. До таких належить і групка замотиличених баранів з-під стягу УСРП, що намагаються триматися поверхні політичного життя, як реп'ях кожуха, тобто безпомічно блеють час-до-часу.

І ще пописуються. Нічим які „диктаторці“: процесами, нападами — не тільки пресовими але й фізичними. В Рогатині — де підчас Заг. Зборів Філії „Просвіти“ вони всіми можливими й неможливими способами провокували зібраних, а навіть побили кількох учасників Зборів — радикальні барани обертають кота хвостом і подають кількох учасників — цих зборів непричасних у нічому до суду за... „нарушення публичного спокою“... Побили й порізали їх „виховники“ члени каменярів просвітян у Печеніжині — а вони блеють у своєму „Громголосі“, що „каменярі ніколи не уживали (?! А може уживають? — р.) супроти своїх противників терору“... Одним словом, не барани вони, а таки просто овечки, що бридяться (бррр!) терором, але де тільки трапиться стукнуть свого „противника“ по лобі та й... покривавлять трішки.

І тому й не диво, що вони тільки чигають на те, щоб кожного націоналіста, як не зробити то назвати „провокатором“, „поліційним вислужником“... закидувати йому „гадючі фонди“ і т. д. в такому стилі. А стиль — писав хтось — це людина. Панів баранів з УСРП чи пак слонів на кращий не стаги. Не поможуть їм в тому ні пани І. В., ні їх „здорові (а не глухі) вуха“ в „Новому Часі“, про які згадує „Громголос“ в 31. числі з дня 14. серпня цього року.

В жидівській „сім'ї“.

Нарешті й „Діло“ а за ним і „Новий Час“ надрукували звідомлення „українських есперантистів“ із згадуваного вже нами конґресу. Довідуємося, що в конґресі взяло участь шістьох українців й двох офіційних представників якогось невідомого „Українського Есперантського Товариства у Львові“. (Між учасниками був и один поет зо Львова, що брав у 1936. р. участь у відомому львівському людофронтівському з'їзді „працівників культури“!). П. інж. М. Єр. пише в „Ділі“, що витав конґрес по есперантськи і представник „українських есперантистів“ (хто це був він не подає!). Отой „пшедставіцєль“ вітаючи „дорогих (!) і поважаних однодумців“, підчеркнув у своїй промові слова есп. „гимну“ про те, що „народи створять у згоді одну велику (...) сім'ю“.

Як буде виглядати оця сім'я „наш представник, скромненький своєю поставою“ не сказав. Не подає теж п. інж. М. Єр, що на цьому конґресі на тисячу учасників було... тільки триста жидів.

Дурних Іванів уже не мало лягло

Лист українського робітника з Канади.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Нам передано листа одного нашого робітника з Канади. Друкуємо його без змін, з незначними пропусками тільки, бо справа порушена в ньому така важна й подробиці її такі жахливі, що українське громадянство не може й не сміє пройти коло цього мовчки, і мусить всіми силами протиділати цій торговлі українцями, як „гарматнім м'ясом“. До справи ще вернемося.

„Пишеш, що звідтам багато їдуть до Франції і Німеччини? Скажи їм..., щоби неїхали туди, бо не до роботи они їдуть туди, а на війну до Іспанії, де чикає їх неминуча смерть із рук іспанських націоналістів. Франція по стороні большевиків, а Німеччина проти. І одні і другі вербують нібито наших людий до роботи, а там дають силою на фронт без ріжниці віку. Се є правдивий факт який ми знаємо тут дуже добре. І з відси з Канади поїхало парусот безробітних до Франції, а звідти до Іспанії і то самі наші червоні, і до місяця ані оден не лишився — усі згинули, а попри них і згинули і ті, які поїхали не на війну а до роботи, але там їх силою під баґнетом відослали до Іспанії на фронт.

У Франції тепер нема жадної роботи, се брехня,.... але се є лапка комуністична на дурних людий, яких силою заганяють до інтернаціональних бригад і шлють під націоналістичні кулі а в пресі по цілім світі хваляться що кожда нація шле большевикам іспанським своїх добровольців.

Тут недавно повернув до Канади оден ранений робітник, який поїхав на роботу до Франції, а там його силою дали до Іспанії на фронт. Він тепер їздить по Канаді і розповідає як ся робить з тими, яких запрошують до роботи до Франції з Европи і иньших країв. Жахливі картини. Навіть дівчат і жінок беруть на фронт, котрі позаїздили до Франції. Франция боїться Німеччини і тому не висилає богато свого французького війська, але за то висилає всіх без розбору иньших робітників иньшої національности, яких зтягає підступом з цілого світа нібито на роботу, а потім говорить, що они добровільно зголошуються до інтернаціональних бригад. Розуміється, що Іспанські націоналісти, діставши їх у руки розстрілюють як собак, бо вірять що они добровольці. Там полону нема. Отож прошу Тебе.... поінформуй наших несвідомих селян, що они ідучи до чужих країв як Франції, ідуть на неминучу муку і смерть без ріжниці стану. Нехай не їдуть гинути по чужих фронтах за чужі інтереси, але нехай боряться на своїй землі за краще завтра... Ми маємо на Іспанскому фронті своїх репортерів з Канади і знаємо все, що там робиться.

Наших дурних Іванів вже там не мало лягло, що пішло боронити московські інтереси в Іспанії. Навіть і англійців робітників богато згинуло підступом заманених ніби до робіт. Тепер в Канаді вийшов закон, що хто хотів би їхати до Іспанії до роботи, того жде тюрма в Канаді зараз на 2 роки, а аґітаторів і аґентів вилапують і депортують звідки родджені. Ми тут маємо докладні інформації про все. Тут навіть на подорож давали, аби лиш їхати туди до роботи, а поїхав, то і слух про його пропав.

От таких то способів уживають червоні, щоб воювати з фашистами, але і се їм нічого не помагає. Перекажи це всім тим, які часом говорять до народу, щоб они освідомили людей головно селян і робітників які легко піддаються під пропаґанду ріжних аґітаторів“...

В обличчі кінця

АРЕШТУВАННЯ ПОПОВА Й ШЕЛЕХЕСА!

В Києві перевело ГПУ масові арешти серед найвищих сатрапів України, досі найбільше відданих прислужників Москви і московсько-сталінівської окупації на СУЗ. Між арештованими знаходяться: третій секретар ЦК КП(б)У (Центрального Комітету Компартії України) — М. М. Попов, якого окремим завданням було вести безпощадну боротьбу з українським націоналізмом на публіцистичному полі та заступник голови Раднаркому УССР, члена Політбюра ЦК КП(б)У — І. С. Шелехес. Перший москаль другий обмосковлений жид! Руки обох оплямлені кров'ю тисячів борців за визволення української нації, кров'ю тисячів українських націоналістів на СУЗ. Вони то справляли роками криваві оргії на Східніх Українських Землях. Попов же плюгавив у своїх письмацьких безграмотних випотизнах все, що носило український характер, він то готовив на московський штиб видання історії України й української літератури.

Тепер пишуть про них большевицькі часописи („Вісті“ з 26. VII.) не інакше, як — „Запеклі вороги народу Якір, Попов, Шелехес“. Чи сподівалися вони такої нагороди від Москви за свою криваву роботу?

АРЕШТУЮТЬ СВОЇХ ЖЕ ДОСТОЙНИКІВ.

Німецьке інформаційне бюро **(ДНБ) подало, що наступника Постишева, другого секретаря ЦК КПбУ Менделя Хатаєвіча, заарештували „органи НКВС“. Як виходить з ряду чисел „Вістей“ від 1. до 8. серпня, в яких звітується про „величне“(!) свято „антивоєнного дня“ в Києві (1. серпня), чи про засідання київської міської ради (3. і 4. серпня) — Мендель Хатаєвіч ні на одній з тих імпрез не був присутній. Значить „товариша“ Менделя таки потягнули туди, де „козам роги виправляють“.**

На одинадцять членів політбюра ЦК КПбУ — отже найвищої інстанції московської експозитури виарештували досі: М. М. Хатаєвіча, М. М. Попова й І. С. Шелехеса, „український же староста“ Г. І. Петровський „захворів“ на „жорстокі болі в обшарі серця“.

На 62 членів ЦК КПбУ — вибраних 3. червня — знайшлося досі під „опікунчими крилами“ ГПУ — одинадцять членів: секретар комсомолу на Україні — Андреєв, секретар обкому КПбУ на Одещині — Вегер, голова донецького облвиконкому — Іванов, член ЦК ЛКСМУ (комсомолу) — Матвєєв, „український староста“ — Петровський, 3 секретар ЦК КПбУ — Попов, б. секретар донецького обкому КПбУ — Саркісов, директор партвидаву — Кулик, голова винницького облвиконкому — Триліський, 2 секретар ЦК КПбУ — Мендель Маркович Хатаєвіч, заступник голови раднаркому УССР — Шелехес. Нічого собі, цікавий реєстр совєтських Великостей!!!

„ВОРОГ“ Й У... ТЕЛЕГРАФІ.

„Вісті в числах з 2. і 6. серпня приносять короткі „сигнали“ про те, що „якась ворожа рука“, чи то в РАТАУ (радіотелеграфне агенство України), чи на телеграфічному уряді в Києві передала для редакцій провінційних часописів ряд статтей з виразним зазначенням „надрукувати!“ Сім годин пізніше всі ті редакції одержали телеграму, в якій „зазначалося, що попередня телеграма є помилкою і що слід читати в ній замість „надрукувати“ „не друкувати“.

У зв'язку з тим саботажем арештувало ГПУ телеграфіста центрального телеграфу „УССР“ — Здєвського, як „ворога народу“ та дижурного урядника Демченка. „Бригадирові Бойченкові, який не перевірив і не слідкував за діями Здєвського, оголошено сувору нагану“.

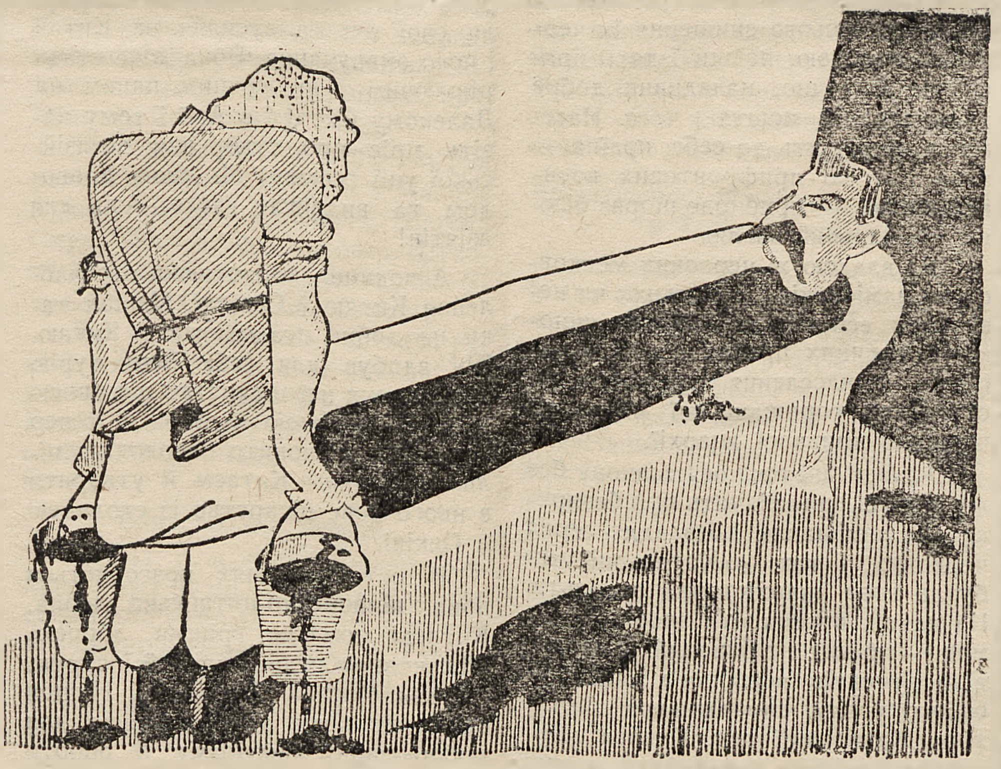
ЩЕ ПРО „ДИВЕРСАНТА-ШПИГУНА“

Ми вже повідомляли, що 16. липня заарештували на залізничій стації на донос одної пionерки „шпигуна-диверсанта“, який хотів викликати зудар поїздів. „Вісті“ з 3. серпня подають подробиці цього арештування. Піонерка Лена Петренко — це та большевицьким пресою вихвалювана „геройка“.

Вона то „їдучи з Нікополя до Дніпропетровська, почула, як два пасажири розмовляли пошепки німецькою мовою“. На стації Канцерівка обидва ці пасажири пішли до буфету й одному з них випав білий конверт. „В ньому був лист, написаний німецькою мовою, який містив директиву про заподіяння диверзійного акту“.

Одного з цих „дуже небезпечних шпигунів-диверсантів заарештували працівники НКВС“. — Не знати, чи це тільки видумана історія для „вчення осторожности совєтських громадян“ перед всякими чужинцями, що в СССР перейшло вже в хоробу, чи таки факт.

Сталін купається...

— Може ще трішки крови, товаришу Сталін!

(Gazzetta del Popolo)

Судять і розстрілюють

Ми вже повідомляли, що в с. Валява, рай. ім. Петровського вбили 9. червня ц. р. одного „з найкращих сільських комуністичних активістів“, цебто вірного московського підніжка і прислужника — бригадира колгоспу В. Гейка. Ця креатура тероризувала українських селян і на його доноси — як подає „Ратау“ (з 13. 7. ц. р.), — виарештовано багато контрреволюційного елементу, залишків куркульства і націоналістичного охвістя (!) серед колгоспників“. Тепер, нарешті, постигла його караюча рука.

13. липня відбувся перед військовим трибуналом КВО процес проти здогадного вбивника Басая і його помічника Гавзенка. На процес зігнало ҐПУ з цілого району багато селян, щоби могти відтак проголосити, що „процес відбувся при великому заінтересуванні жителів села“. Це заінтересування серед селян, очевидно, є, але воно має цілком інший, а не такий як подає ҐПУ, характер.

Басая засудили на розстріл, Гавзенка на 10 років в'язниці і 5 років втрати громадянських прав.

Факт, що похорони Гейка відбулися на кошт держави і що процес відбувся перед військовим трибуналом вказують, що українське село вбило в Гейку одного з визначніших московських доношиків на Україні.

І це і те

„КІНЕЦЬ СВІТА“... ВІДЛОЖИЛИ.

Багато шуму наробило відкриття астрономом Фінслером комети, що її назвали його ім'ям. Отож ця комета, що летить крізь воздушні простори із швидкістю 30 км. на секунду, мала з'ударитися із землею. І це якраз 15. серпня ц. р. А тому, що ця комета має складатися із великої маси каміння, вугілля і циянку, то при її з'ударі із землею люди погинули б.

15. серпня проминув і „кінець світа“ треба було таки ...відложити. Тепер кажуть астрономи, що ця комета не з'удариться із землею, бо вона прямує своїм шляхом кудись у безмежжя всесвіту. Цієї комети не можна доглянути голим оком, тільки через телескоп (далекогляд).

ТРОХИ ЦІКАВИХ ЧИСЕЛ.

Обчислили, що запас харчу, потрібний людині на те, щоб вижити 70 років, мусів би, між іншим, складатися із 12.000 яєць, 17 тон мяса, 5 тон риби, 150.000 л. плинів і т. п.

Далі обчисляють, що вартість тіла нормальної людини, яке складається із означеної скількости білка, фосфору, заліза, вапна, води й інш., виносить всього... кілька золотих!

А про те яку вартість, силу і значення має життя людини! Але тільки тоді, коли людське тіло оживлює душа, коли це тіло живе. І чим більша, сильніша, здоровша й шляхетніша душа людини, тим більша вартість тієї людини і її життя

Із СУЗ

ТАРАН „Б'Є“ ПО „УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛІЗМІ“!...

У київ. „Вістях“ (24. 6 .ц. р.) появилася статтія редактора тієї газети Ф. Тарана п. з.: „Форпост СССР на Заході“. У цій статті Таран „роз'яснює“ всі небезпеки, які грозять „невідривній частині СССР — квітучій Радянській Україні“ від... фашистівської Німеччини. Банди Тугачевського, Якіра та інших — бреше та не заікнеться Таран — віддавали Гітлерові на поталу український народ. Німецькі фашисти й польські імперіялісти отверто й зухвало пропагують „похід на Київ“. Далі згадує Таран книжку ген. Кутшеби „Виправа кійовська“ та роман „одного з ґебельсівських повістьмахерів Гайнріха Койца (про цю книжку в нас своєчасно була згадка — ред.) та деякі статті з кількох українських газет на ЗУЗ, а далі про панахиду в честь Петлюри ц. р. у Львові.

На підставі цього всього Таран застрашує українців на СУЗ... інтервенцією. Таран „б'є“ по „українському націоналізмі“, але хай уважає, бо розіб'є об нього... свою забріхану й немудру голову!

„ПРЕЗЕНТУЮТЬСЯ“ ПЕРЕД ЧУЖИНЦЯМИ...

В Києві, Харкові й Запоріжжі побував лотишський міністр закорд. справ Мунтерс. Зараз після нього приїхала до Києва численна прогулька шведських журналістів. Вони були приявні на т. зв. шкільній спартакіяді. Зогляду на присутність чужинців імпреза почалася тільки... з 2-о годинним опізненням!...

„БОЛЬШЕВИЦЬКЕ БУДІВНИЦТВО“ АБО ЗНОВУ... ПРОВАЛ.

„Вісті“ (28. 6) подають, що в Україні із 169 плянованих шкільних будинків закінчили будову стін щойно 76... Решта роботи щойно в початках, хоч усі будинки мають бути готові з 1. вересня ц. р.

Самі „Вісті“ пишуть, що 51 шкіл взагалі цього року, а не то що до 1 вересня не будуть готові. Розуміється, що так! Бо де вже набрати тих грошей, коли й Еспанії треба дати й Китаєві і різним Іцкам і Мошкам з КПЗУ й інших ну й самим трохи „погуляти“... А дерти вже властиво нема що і з кого, бо все має свій край...

Щож залишається? — А от, хіба, писати по різних „Вістях“ й інших рептильках і в себе і закордоном про „ударні темпи“ в „культурному будівництві“...

КРАДУТЬ ДАЛІ ПО СТАРОМУ.

„Вісті“ (з 18. 7.) містять довжезний спис зловживань і крадіжей з біжучого року в Донбасі.

І так, наприклад, у відділі охорони здоровля „недофінансовано“ (що за прекрасне і мягке слівце! — ред.) 3 мільйони карбованців, а у відділі народньої освіти вкрали 5 міл. карбованців. В донецькому обласному фінанс. відділі й у відділі обласної внутрішньої торговлі викрила контроля „дуже серіозні порушення фінансового бюджету“. В комітеті по справам фізкультури і спорту „незаконно витрачали кошти на банкети“.

Народнє здоровляз, освіта, фізкультура, спорт? Дурниця! „Всьо ето чепуха!“... „Широка“ „русская душа“ любить „загуляти“, а тому й рідну маму обікрав би до останнього гроша, а не тільки якийсь там „український народ“... „Наплевать!“,....

А УКРАЇНА НЕ ХОЧЕ ПЛАТИТИ.

Большевики розписали знову котрусь там із безконечних своїх драчок або т. зв. оборонну позику. Але, Україна не хоче вже платити. На мові больш. преси це називається „незадовільні темпи“.

Отож серед колгоспиників ці „незад. темпи“ виглядають так, що вони „підписали“ тільки 1/7 частину того, що підписала вся „УСРР“. Підписати то підписали, але готівкою вплатили тільки 10 процент.

„Вісті“ (з 12. 7.) і в черг. числах нарікають, що „особливо на селі зірвали позику“. А взагалі в „УСРР“ охоплено позикою щойно 66 проц. колгоспників. В багатьох областях цей відсоток ще менший. Напр. Чернігівщина тільки 49.6 проц. Найбільший спротив ставить район ніжинський на Чернігівщині та низка районів Харківщини.

Присилайте передплату!

КОРОТКО:

АНГЛІЯ.

— Англ. уряд затвердив плян нового укріплення Ґібральтару, що має для Англії величанське стратегічне значення, як входова брама з Атлянт. океану на Середземне Море. Плян буде здійснений в трьох роках.

— Конґрес сіоністів, що відбувся в Швайцарії ухвалив переговорювати ще в справі поділу Палестини з англ. урядом.

АМЕРИКА.

— Республика Сан Сальвадор виступила із Союзу Народів, бо не хоче платити до цієї непотрібної інституції вкладки.

— В Параґваю вибухла революція. Під натиском повстанців дотеп. уряд уступив. Президент Франко уступив із свойого становища.

ЕСПАНІЯ.

— Національні війська перервали в 5-ох місцях перстень оборонців Сантандеру, одинокого ще більшого міста в Басків. Сподіються, що небавом уже Сантандер здобудуть.

ІРЛЯНДІЯ.

— До столиці Ірляндії Деблину приїхав італійський дипломатичний представник. Є це перший чужий посол при уряді самостійної ірляндської республіки.

ІТАЛІЯ.

— Оголошено постанову італійського міністерства колоній про те, що чужинцям заборонюється виїздити до Абісинії, як поселенцям.

— Мусоліні є проти поділу Палестини. Він мріє про утворення римської імперії в таких розмірах, щоб у її границях найшлися всі араби із Сирії, Палестини, Ливану й Синаю.

КИТАЙ.

— Китайські летуни бомбардували міжнародні дільниці в Шангаю. Від бомб згинуло у французькій дільниці 445 осіб і 821 було ранених, в міжнародній згин. 495 осіб і 600 було ранених.

— Центральний кит. уряд рішив не покидати Нанкіну, місця свого осідку, без огляду на те, яке положення витвориться на фронті. В Нанкіні проголошено воєнний стан.

— За Шангай йдуть завзяті китайсько-ніппонські бої з величезними втратами по обох сторонах та багатьома жертвами з-поміж цивільного населення.

НІМЕЧЧИНА.

— В Берліні офіційно оголошено текст торговельного договору між Німеччиною і ген. Франко.

— Між Німеччиною й Англією прийшло до напруження внаслідок виконання з Англії німецьких журналістів, яких запідозрювала Англія у шпигунстві. У відповідь Німеччина викинула деяких англійських журналістів із своїх границь, кажучи, що ці журналісти вели підривну боротьбу проти тепер. німецького режиму.

— В днях від 23.—27. серпня ц. р. відбудеться в м. Фульді З'їзд католицьких нім. єпископів.

— В міжнародньому з'їзді бувш. фронтових вояків у Берліні бере участь понад 100 тис. б. нім. комбатантів та представники 14-ох держав.

ПОЛЬЩА.

— ПАТ подав, що бомби під віллю полк. Коца хотіли підложити два брати: Войцех і Ян Беґанек зі села Ружеполя к. Кротошина. Войцех від вибуху бомби згинув, Яна поліція арештувала, Коцові нічого не сталося.

— Статистичне бюро подає, що в Польщі є 1 мільйон жінок більше як мужчин.

— Дня 15. серпня, в роковини побіди над большевиками в 1920. р., відбулися в Польщі різні патріотичні імпрези, як „свенто жолнежа" (урядове), „чин хлопскі" (людовці), „цуд над Віслон" (ендеки).

ЧЕХОСОЛОВАЧЧИНА.

— Чехословаччина буде мати свого маршала. Буде ним ген. Сирови, дотеперішній генер. інспектор армії.

ШВАЙЦАРІЯ.

— Президент. Мотта заявив, що вправді Швайцарія не невтральна країна та не зважаючи на те вона мусить збільшити свою армію.

ЄГИПТ.

— Король Фарук, що саме тепер став повнолітнім, переняв офіційно управління країною і зложив врочисту присягу на конституцію.

Із світових подій

„НАРОДИ, ЩО НЕ ВМІЛИ НОСИТИ ВЛАСНОЇ ЗБРОЇ — НОСИЛИ ЧУЖУ".

Велика промова Мусоліні.

Мусоліні приїхав, у зв'язку з великими морськими, сухопутніми й воздушними маневрами італійських збройних сил, на Сицилію і тут в м. Катанії виголосив велику промову.

В своїй промові Мусоліні, між ін., сказав, що головною засадою фашистівської доктрини є щораз краще **приготування італійського народу до військового життя. „Історія бо вчить, що народи, які не вміли носити власної зброї, були змушені носити чужу.** Історія вчить, що народи не войовничі мали до вибору або нужду, або неволю".

З черги зазначив, що фашистівська держава спирається на трьох фундаментах: **владі, порядку, справедливості.**

Згадкою про великого сицилійця Кріспі, що колись працював для великої й могутньої Італії, закінчив Мусоліні свою промову.

БІЛА ВПОРЯДКОВАНІСТЬ І ЧЕРВОНЕ БЕЗЛАДДЯ.

Ті, що мають змогу власними очима приглядатися до теперішніх подій в Еспанії і то на території національного уряду і під владою червоних, — не можуть заперечити одного, що так і кидається в очі: зразкового ладу і впорядкованости національної Еспанії і жахливого безладдя Червоної.

Під твердою, але дбайливою рукою ген. Франка, Еспанія скоро відбудовується й очищується від слідів недавнього знищення їх червоною голотою, поїзди їздять правильно й точно, наладнана добре адміністрація, пошта і т. д. Населення приходить до себе, країна — поза смугою прифронтових воєнних ділань, — прибирає щораз більше нормальний вигляд.

Під владою ж червоних московських намісників і їх вольних чи невольних еспанських соціялістичнокомуністичних прислужників й аґентів — населення переживає всі страхіття горожанської війни та червоної кривавої анархії.

Останні дні приносять знову без ліч фактів, що свідчать про безприкладне замішання і безладдя серед червоних. І так: в Катальонії вибухла нова анархістична революція. На катал. президента зроблено замах — президент ранений. З наказу відпоручників червоного валенційського уряду, справжнього диктатора Катальонії ген. Позаса міліціянти і військо переводять масові арештування й погроми анархістів, синдикалістів і взагалі всіх, хто тільки їм видається небезпечним чи неприхильним. Багатьох визначних провідників робітництва гине десь без сліду, розстріляні чи замучені по льохах еспанського Че-Ка. Переслідувані групи видають летючки до населення з покликом до революції, до повстання проти теперішнього червоного еспан. режиму і т. д. без кінця.

На паску зручних, і досвідчених у винищуванні інших народів, московських режисерів скачуть їх червоні есп. наймити руйнуючи жорстоко і злочинно свій власний край і нарід. Вони, знаючи, що невдержаться проти націоналістів, хочуть зробити ще одно, до чого вони тільки здібні: залишити по собі повну руїну. Це вони роблять, але в парі з тим і вони самі згинуть серед тієї руїни, а визволена національна Еспанія відживе й розцвіте наново.

КИТАЙСЬКИЙ ҐОЛІЯТ І НІППОНСЬКИЙ ДАВИД.

Величезний Китай — понад 400 мільйонів населення! — країна із старою культурою (китайські часописи виходили вже більш як 2.000 літ тому!), заскоруз, засклепився у собі й ослаб, розбившись на провінції і на провінціяльні патріотизми, вичерпавшись у безконечній горожанській війні й ворохобнях.

З цього ослаблення Китаю (Хін) скористали другі, европейські народи й усадовились на добре в Китаю, вимогши для себе різні привілеї і концесії. Головно Англія, Америка, Франція.

В останніх роках розвинув у Китаю живу діяльність московський Комінтерн. Він використав політичне розбиття Китаю, на безліч провінцій під проводом різних менших чи більших авантюрників і пройдисвітів — „генералів" на те, щоб нацьковуючи їх одного на одного, підтримувати там постійне кипіння та поширювати свої впливи. Щоб очі соток мільйонів китайців звернути не на Нанкін, осідок головного національного китайського уряду, а на Москву.

Тимчасом від кількох десятиліть виріс до величезної сили новий суперник Москви на Далекому Сході — Ніппон. Країна невелика, але з незвичайно густим населенням. Країна перенаселена, але здорова і здобувча. Вона теж звернула свої очі та зусилля на Китай і його опанування. Вона хоче стати рішаючим і виключним паном на Далекому Сході і в Азії і тому навіть мріє про створення всеазійської унії (союзу) під своїм проводом та видвигає гасло: Азія для азіятів!

А покищо, користаючи з ослаблення Китаю і Совітів, Ніппон таки на добре всадовився в Китаю. Він здобув для себе Манджурію зробивши з неї цісарство під своєю опікою і дійсною владою, а тепер хоче вже цілковито заволодіти цілим північним Китаєм й утворити з нього нове цісарство із столицею в Пекіні.

В останніх днях розгоряється нова **ніппонсько-китайська** війна. Китаєві помагає грішми, зброєю, військовими старшинами й інструкторами Москва. Як відомо, Ніппон заключив союз з Німеччиною для поборювання комунізму й роботи Комінтерну. І тому Москва бачить у Ніппоні свого смертельного ворога та намагається йому шкодити де тільки і як тільки може.

Китай готов стати другою Еспанією.

— Серед гірників в СССР все більше підупадає дисципліна. Робітники самовільно покидають роботи і не виконують намічених плянів.

— На місце Ворошилова, який виступив із комітету 3-ох, що переводить чистку в черв. армії, увійшов шеф ГПУ Єжов.

— Кружляють поголоски, що Літвінов, який під цю пору перебуває на лікуванні в Австрії, властиво втік із СССР і вже там не вернеться. Заступником (чи наступником?!) Літвінова іменований Потьомкін, б. сов. амбасадор у Парижі.

Господарство

Небувалий врожай овочів — і високі ціни.

З цілої Галичини повідомляють про врожай овочів якого вже давно не було. На місцях ціни овочів дуже низькі. Наприклад в Бродах за 100 кг. сливок беруть 2 зл., яблук 2 зл., грушок 3 зл. Тимчасом у Львові ціни в двадцятеро дорожчі. Отже користь з цього врожаю мають не продуценти, але посередники.

КЛИЧ „СВІЙ ДО СВОГО" — І ПРАКТИКА.

Здавалось, що в Сколім, по минурічних подіях, клич „свій до свого" знайде повне зрозуміння та пристосування у щоденній практиці. Так було спочатку, коли то українці взялись закладати свої крамниці. Та не тривало це довго. Бо ось все частіше трапляються випадки, які треба строго нап'ятнувати. Не рідко можна бачити молодця у вишиваній сорочці, з відзнакою Міхновського, що заходить до жидівського склепу. Дальше громадяне села Тишівниці брали окуття в жидівському склепі. Ба що більше трапляються випадки в роді нижче наведеного: приходить до склепу священик і питає скільки коштує колодка. Коли йому подали ціну відповів: „Е за такі гроші, я можу дістати в жида". Це є недопустиме, щоб так поступав той, з якого село має брати приклад. Всі громадяни скільщини мусять раз на все собі усвідомити, чим є для нас господарська незалежність.

КУРС ДЛЯ КООПЕРАТИВНИХ ІНСТРУКТОРІВ.

Дня 15. жовтня ц. р. починається у Львові курс для кооперативних інструкторів. Окружні Союзи мають заздалегідь підшукати відповідних кандидатів, що їх хочуть вислати на цей курс. Зголошення слати до Р. С. У. К.

ПРИНЯТІ В ЧЛЕНИ Р. С. У. К.

Рішенням Дирекції Р. С. У. К. з дня 6. липня принято в члени Союзу такі кооперативи: „Союз Українок" — Львів. 2. „Піон" — Львів, 3. „Єдність" — Хохолів, 4. „Районова молочарня" — Верчани, 5. „Воскресення" — Любинці, 6. „Районова молочарня" — Фалиш, 7. „Славка" — Ялинковате, 8. „Самопоміч" — Шандрівець.

НОВІ ТОРГОВЕЛЬНІ СТАНИЦІ В СОКАЛІ.

На днях відкрито в Сокалі при вул. Косцюшка 53. першу українську цукорню, а це п. Крохмалюка Любомира. Покищо цукорня міститься в одній доволі просторій кімнаті. Є вже радіо, а небавом буде й білярд.

Крім того в Сокалі, при вул. Бар. Гірша повстала нова фірма „А—В", що продає шкури, викроює верхи та церує циліндровою машиною. Новооснованим станицям бажаємо успіхів.

БІРЖА.

Дня 17. серпня 1937.

Гроші:

Бельґ. франки 89.38—88.95, амер. дол. 5.29.50—5.27.00, канад. дол. 5.29.00—5 26.50, фр. франки 19.92—19.80, шв. франки 12190—121.10, анґл. фунти 26.46—26.30, нім. марки 137.00—134.00, австр. шил. 99.20—98.50.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 17. серпня ц. р.

Ціни за 100 кґ. люзом, льоко ваґон-стація навантаження.

Однородна пшениця	27.75—28.75
Збірна пшениця 750ґр/л. 5%	27.25—28.25
Збірн. жито 694 ґр/л. 3%	21.25—22.25
Пашний ячмінь	17.00—17.50
Легко задощ. овес	16.50—17.00
Не задощ. овес	17.00—17.50
Жовта кукурудза	24.00—24.25
Червона кукурудза	25.00—25.25
Ріпак	59.00—60.00
Темна вика	20.00—21.00
Насіння льону	45.00—46.00
Гречка	21.00—22.00

З українського життя

Великий політичний процес проти 42 українців в Луцьку.

Перед окр. судом в Луцьку розпочався великий політичний процес проти 42 українців, яким акт обвинувачення закидує приналежність до О. У. Н. та протидержавну акцію на терені Володимирщини й Ковельщини.

До цього процесу влучили три справи. Найбільше число обвинувачених має так зв. володимирська група, бо 34 особи з Павлом Мигалем, Іваном Коханським, Василем Савичом, Віталієм Суханцем, Борисом Пашкевичем і Олександром Комаровичем. Між ними є теж дві жінки.

До окремої групи належить справа обв. Івана Климова.

Третя група, це група ковельська де є 7 обвинувачених, а між ними Андрій Марченко та Микола Морозович.

Акт обвинувачення закидає обвинуваченим, що творили нелегальну організацію, збирали зброю та намагалися відірвати від Польщі східні воєвідства та створити Самостійну Україну. Арештували 70 осіб, з того 42 засіли на лаві обвинувачених. Розправою проводить віцепрезидент Окр. Суду Закшевскі, вотанти: Августиновіч і Гуз. Боронять др. Ст. Шухевич і др. Вол. Старосольський зі Львова і др. Самійло Підгірський з Ковля.

Другого дня процесу зізнавали підсудні. Тому, що всі підсудні заперечують вину, предсідник зарядив відчитання їх зізнань в слідстві. З зізнань виходить, що до Володимира мав приїзджати член краєвої екзекутиви О. У. Н. Іван Малюца, засуджений у варшавському процесі. Дальше говориться, що коли зліквідували краєву екзекутиву О. У. Н. у Львові, центром акції О. У. Н. став Сокаль, де діяв підс. Іван Климів. Його завданням було зорганізувати клітини О. У. Н. на Волині. Зв'язковим був підс. Павло Мигаль. У Володимирі повстав повітовий „провід“ з трьох осіб: Коханського, Марковича й Харуцького-Сухозанця. Щоб здобути грошеві фонди, організація плянувала напади між іншим на поштовий уряд в Ковлі, на паровий млин в Голомечах і на тартак в Підгаді.

Процес триватиме ще кілька днів.

Вилив Бистриці.

Внаслідок довготривалих дощів прибуло води в надвірянській Бистриці й вона на великому просторі залила дооколичні поля.

Бандитський напад на читальню.

Дня 25. липня улаштувала читальня „Просвіти“ в Гриневі свято століття „Русалки Дністрової“. Несподівано впала на залю група парубків з ножами. Були це підпоєні й підмовлені авантюрники з Водник. Гринівці вибігли з залі, та зараз же вернулися назад. Водницькі авантюрники не мали часу навіть повтирати вікон, тільки з розгону вскочили на шиби, а там їх урятувала поліція. Ті ж бандити кілька днів згодом напали на голову гринівської читальні та важко його побили. Справа закінчилася в суді. Напасники зізнали, що намова до нападу вийшла з тих кругів, що подають себе за великих „радикальних оборонців працюючих людей й тих, що заложили кооперативу на статутах кацапського „Ревізіоннаго Саюза“.

Заборона.

Пов. староство в Бібрці заборонило улаштувати рух. Т-ву „Сокіл“ в Ходоровi окружне сокільське свято в дні 15. ц. м., мотивуючи заборону тим, що після статуту засяг діяльности Т-ва не виходить поза місто Ходорів.

Визиск робітників.

В підкарпатських тартаках, яких власниками є жиди, працюють десятки тисяч наших робітників. Власники-жиди в жахливий спосіб використовують робітників: за 10—12 годин праці денно платять по 2 зл.!! На днях в с. Грибові (Новосандеччина) тартачні робітники зажадали збірної умови, підвишки платні й відпусток. Тому, що власники на це не погодилися — робітники почали страйк.

Після розв'язання Спортового Союзу.

В Тернополі в днях 5 і 6. ц. м. поліція перевела ревізію в „Молодій Громаді“, Філії „Просвіта“, Т-ві „Сокіл“, переслухала теж поодиноких членів згаданих Т-в. Шукали за письмами Т-ва „Український Спортовий Союз“, яке перед двома роками мало оснуватися, але дозволу не дістало й само собою таке Т-во в Тернополі не існує.

Дня 3. ц. м. поліція перевела ревізії в Коломиї у пп. Тарнавецьких, 5. ц. м. в Т-ві „Сокіл“ і Т-ві „Сковороди“, в Богдана Білика, Богдана Пичинського, Володимира Маруняка, Омеляна Гошовського, інж. Степана Геник-Березовського. Забрали приватне листування. Ревізії переведено в зв'язку з розв'язанням Українського Спортового Союзу.

В Яворові поліція перевела ряд ревізій в членів „Лугу“ й у Миколи Худи, Мирона Кулинича, Евгена Смука, Володимира Кенцаля. Шукали за листуванням з розв'язаним Українським Спортовим Союзом.

Дня 8. ц. м. поліція перевела ревізії у спортовому Т-ві „Чайка“ та в голови Т-ва адв. мгр. І. Аронця. Ревізії відбулись у зв'язку з розв'язанням Українського Спортового Союзу.

Вбивство в с. Верині.

Дня 11. ц. м. в селі Верині коло Миколаєва н. Дн. б. політичний в'язень Ілько Музика, літ 26, виконав револьверовий замах на Гр. Гаврилишина, Марію Гаврилишин і Вас. Кухаря. Всі троє згинули. Тло справи виглядає так: В 1934. р. стрийський суд засудив Ілька Музику на рік в'язниці за те, що він мав поставити хрест на тому місці, де мали зловити с. п. Данилишина й Біласа. Вийшовши з в'язниці рішив пімститися на тих, які на нього в суді криво присягали.

Поліція арештувала Музику.

Розв'язали дитячий садок.

На наші шляхотські села звернули від якогось часу увагу різні опікуни шляхти й хотять нами, як то кажуть „на гранду“, опікуватися. Так було й з Городищем (Самбірщина). Від двох років ведеться там дит. садок, заснований Кр. „Р. Ш.“ Та от захотілося й опікунам заложити „огрудек для шляхецкіх дзеці“. І вони його заложили зібравши в ньому аж.... 4 дітей місцевих поляків і кількоро дітей найбідніших мешканців. Коли заснувався український садок, в „огрудку“ лишились тільки польські діти. З'їхали якось було посли до того „огрудка“ й застали в ньому... двоє дітей. Це й припечатало долю українського садку. Повигадували якісь заразливі хвороби в селі й розв'язали — обидва садки. Треба підмітити, що при візитації лікар висловив похвалу про чистоту й гігієну українського садка.

Ревізії й арештування в Яворівщині.

Дня 4. ц. м. поліція арештувала в Мор'янцях Олексу Хрому, Петра Рожака, Івана Бика і Дмитра Мисика та відставила до постерунку державної поліції в Шутовій. Арештування наступило внаслідок того, що дня 2. ц. м. хтось в Мор'янцях на луці висипав могилу.

Розв'язали Український Ремісничий Спортовий Клюб.

Дня 10. ц. м. поліція перевела ревізію в помешканні голови У. Р. С. К. Мих. Шуровського та забрала з собою всі книги. Водночас агенти доручили письмо город. староства, яким староство повідомляє, що розв'язує У. Р. С. К. подаючи як мотиви те, що У. Р. С. К. не був зголошений у влади і його існування не має жадних підстав. Провід У. Р. С. К. вислав відклик до Воєвідства.

Загальні Збори Т-ва „Воля“.

Дня 15. ц. м. відбулися у Львові Заг. Збори т-ва дозорців і домової прислуги „Воля“ при участи 84 членів. Т-во „Воля“ представляє зразкову організацію. Як виходить із звіту самих членських вкладок вплинуло 2.850 зол., а вписового 155. На щадничих книжечках в різних установах Т-во має 4.166 зол. і 5 дол. В цьому році Т-во купило дім при вул. Спадистій вартости 21.180 зол. Від Митр. Шептицького Т-во дістало в дарі площу вартости 8.400 зол. Загальний маєтковий стан Т-ва виносить 41.646 зол.

Арештування рідношкільної молоді в Тернопільщині.

Останніми днями, а головно 10. й 11. серпня поліція перевела численні арештування серед молоді вищих кляс і абітурієнтів тернопільської рідношкільної гімназії. Арештування мали місце і в Тернополі й у сусідних повітах. Арештованих відставлено до слідчого виділу державної поліції в Тернополі. Арештовано 15—18 літніх гімназистів не подаючи причин арештування.

Невідбута прогулька.

Молодь Луччини вибиралася роверами до Підлисся. В половині дороги, на т. зв. сокальському кордоні поліція завернула прогульковців з дороги й наказала вернутись домів.

Арештування в Сокальщині.

Після розвязання всіх садків (28) в сокальському повіті, розв'язання читалень „Просвіти“ в белзькому районі й заборони всяких імпрез — спеціально скріплена поліція перевела ревізії по цілому повіті й арештувала 23 молодих українців. Арештувані: Макар Василь (Поториця), Гринюк Іван, мгр. Іванчук Іван, Бацук Петро (всі із Сокаля), Сидор Василь (Спасів), Глушко Андрій (Тартаків), Дубський Гр. (Завишня), Вашків В. (Сілець), Саїк Ів. (Вілька), Кухальський Т., Кухальський І., Ковальчук Р., Сенько І., Лаврик Т., Демідант І., Лагода П. (всі із Шмиткова), Андрійчук П., Водоніс М. (з Мошкова), Кужицький Ст., Царик І. (із Савчина), Запісоцький М. (з Волсвина). Слідство веде слідчий відділ зо Львова в Сокалі на припоручення прокуратури.

Заборона оснувати читальню „Просвіти“.

В Себечеві (Сокальщина) ще в лютому мин. року відбулися перші основні збори читальні „Просвіта“. Староство не згодилося на оснування читальні. Ще того ж місяця внесено рекурс до воєвідства. Щойно тепер прийшло до Філії „Просвіти“ в Белзі письмо, на основі якого забороняється оснувати читальню. Як причину подано те, що до виділу ввійшли особи, вороже наставлені до сучасного правно-політичного порядку.

Не вільно фотографувати в прикордонній полосі.

Тернопільське воєвідство видало обіжник в справі заборони робити світлини в прикордонній полосі. Знимки можна робити виключно в фотографічнім заведенні. Фотографічні заведення щомісяця мають представляти до контролі апарати і кліші. Аматори можуть світлити тільки на своїому обісті.

Терористична акція в Борщівському повіті.

„Газета Польска“ (з 15. VIII. ц. р.) приносить під таким наголовком вістку цього змісту: „По саботажевій акції в повітах бережанськім і сокальськім — подібні випадки занотовано в пов. борщівськім на полудневому Поділлю. В останніх днях на терені цього повіту виконано ряд підпалів. Тепер знову трапився новий акт терору, спрямований проти визначного суспільного діяча в Юліянполі. Незловлені виконавці кинули до його помешкання бомбу зроблену з луски артилерійського гранату. Бомба знищила цілковито помешкання, розвалила стіни, а її відламки знайдено в промірі 300 м. Нападений вирятувався чудом, а коли вибіг перед дім, напасники стрілили до нього з кріса, а потім втекли“.

Стружки

ТЕЖ „КНЯЗІ!“...

„Гром. Голос“ (ч. 31. ц. р.) в статейці „Обман гітлеризму“ вичисляє скільки і яких то графів і князів, що мають величезні маєтки, є ще сьогодні в Німеччині. У своєму замотиличенні радикальний сарака виписав із запалу й таке: „...і багато інших князів мають по більше, як 30 гектарів“ Страшно подумати — правда? Але здається нам, що таких князів“, які мають по 30 гектарів, можна б ще знайти і між нашими радикалами!

НОВІ „ОБРОНЬЦИ ЛЬВОВА“...

„Наш Прапор“ (ч. 88. ц. р.) пише, що в луцькому процесі: „Боронять підсудних відомі оборонці Львова: др. Ст. Шухевич, др. Вол. Старосольський й адвокат Піргірський з Ковля“.

І хто б то був подумав!...

ЧОМУ ТАК МУСИТЬ СТАТИСЯ?...

П. З. Пеленський пише („Свобода“ ч. 31 ц. р.) у статті „Дев'ята резолюція“: „Так воно і мусить статися, бо тямимо докладно кінцевий текст тієї резолюції, що...“

Ґеніяльне відкриття! Коли хочете, щоби щось сталося, запам'ятайте собі кінцевий текст ундівської „резолюції“ (найкраще такої, що її написав п. З Пеленський!), а „воно мусить статися!...“

ЩО ВОНИ ЛЮБЛЯТЬ?

В кулюарах французького парляменту говорили раз про парляментаризм. Присутній там, покійний уже, Пуанкаре виступив рішуче проти парляментаризму:

— Посли — сказав — не люблять батьківщини. Вони тільки люблять свою виборчу округу.

Листування Редакції

Через недостачу місця в цьому числі всі надіслані дописи підуть у черговому числі.

О. Н. — Ч. Щиро дякуємо за лист і саттю. Вона піде в 33 ч.

Дко. Дякуємо. Друкуємо.

Км. Т. — Хм. Щиро дякуємо за надісланого листа. Подаємо його вже в цьому числі. Привіт.

Від Адміністрації

КОЛЬПОРТЕРИ — ПОЗІР!

Всіх наших Вп. п. Кольпортерів кличемо розрахуватися точно за кольпортажу по кінець серпня, щоби не наражувати Т-ва на непотрібну страту часу, кошти, зв'язані з окремими пригадками. Кожний кольпортер повинен заздалегідь підшукати собі наступника, щоби кожночасно можна передати йому кольпортажу і в цей спосіб уможливити правильне доручування.

НА БОРГ ЧАСОПИСУ НЕ ДАВАТИ!

Вп. Мацьків Іван, Кр. На що прислані гроші дня 5. VIII. ц. р.?

Вп. Кльованець Василь, Горб. На „Г. Н.“ Ви прислали 1.60 зл., в квітні ми одержали 1.60 зл., а 1.60 зл. одержали 7. VIII. ц. м. Маєте отже заплачено від липня м. р. до кінця квітня ц. р.

Вп. Пилипчук Іван, Пшенич. Передплата заплачена до кінця липня.

Вп. Хрущ Михайло, Міз. Ст. Заплачено до кінця серпня.

Вп. Безділь Теод. Заплачено до половини жовтня.

Всеч. о. Кулик Василь, Зборів. Передплата заплачена до 7. XI. ц. р.

Вп. Бучма Мих. Кам. л. Ваш довг виносить 1.— зл.

Вп. „С. Я.“, Дора. Передплата заплачена по кінець вересня ц. р.

Вп. Кантор Микола, Міхн. На що прислані гроші 2.70 зл.

Вп. Мойсеович Лідія, Ст. Часопис вертається з допискою: „адресатка виїхала“. Просимо подати свою нову адресу.

Вп. Сабаль Іван, Перем. Подайте свою нову адресу.

Вп. Красінський Ярослав, Чортк. З передплатою залягаєте від поч. квітня.

Вп. Крицюк Володимир, Луцьк. Передплата заплачена по кінець січня 1938.

Вп. Ґетт Осип, Пер. Часописі висилаємо. Виказку вишлемо пізніше. Драматичних творів не видаємо. Привіт!

Вп. Ступар Гнат, Гор. Довг виносить 60 гр.

Вп. Кузик Петро, Зам. Часописі вернулися з допискою: „адресат не приймає“. Просимо вияснити.

Вп. Рудник Семен, Добр. Просимо подати свою нову адресу.

Вп. Власюк Роман, Тлуст. Часописи висилаємо. Виказку вишлемо пізніше. Привіт!

Вп. Палійчук Василь, Піддуб. Ваш довг по 31. ч. „Голосу“ виносить 14.55 зл. Часописи висилаємо дальше. Здоровимо!

Вп. Легенький-Борецький Фльор., Зуб. Ви довжні 80 ґр.

Вп. Боднар Данило — Новос. Часопис висилаємо дальше.

Вп. Рихва Ярослав, Ол. Просимо подати свою нову адресу.

Вп. Мартинюк Мих., Поз. Просимо подати свою нову адресу.

Вп. Демкович Макс., В-ва. Часопис висилали помилково на вул. Свєнтоґурську. Висилаємо попередні числа.

Вп. Олійник Михайло, Мелна. Передплата заплачена по кінець серпня.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ:

НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ:

Рекрути Острівця 4.— зл., Вп. Годеда Роман, Замочок 4.65 зл., Вп. Брухель Степан, Замочок 1.75 зл., Т-во „Українська Бесіда“, Камінка Стр. 5.20 зл., Збірка на весіллі Миколи Жагаляка студ. Богосл. і Софії Козаківної в Мшані 5.60.

НА „РІДНУ ШКОЛУ“:

Збірка на весіллі Миколи Жагаляка, студ. Богосл. і Софії Козаківної в Мшані 5.— зл.

Вирівнюйте належності за кольпортажу!

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.
Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові. Чарнецького 26.

ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що п. Богдан Хоминець з Тишівниці, пов. Стрий, перестав бути нашим аквізитором тому, що побравши наш товар, не розчислився з нами на квоту 178.42 зл. і на наші упімнення в цій справі відповідає в некультурний спосіб.

ВИДАВНИЦТВО „УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА“, Львів, вул. Домініканська 11.

Взиваємо п. Орековського Михайла з Чабарівки повіт Копичинці, розчислитися з нами найдальше до 5. серпня 1937. р. В інакшому випадку справу віддамо судові.

В-во „Українська Культура“
Львів, Домініканська ч. 11. І.